

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*О.І. Тимченко, старший викладач
Національний університет харчових технологій*

Інноваційний процес включає багатьох учасників і має свою інфраструктуру. Інноваційна інфраструктура ринку забезпечує організаційну, правову та економічну підтримку розвитку інноваційного потенціалу підприємств на різних рівнях та в різних формах. Складовими інноваційної інфраструктури є фінансово-кредитні установи; зони інтенсивного науково-технічного розвитку (технополіси); технопарки (технологічні парки, агропарки, інноваційні парки); інноваційні центри (технологічні, регіональні, галузеві); інкубатори (інноваційні, технологічні, інноваційного бізнесу); консалтингові (надання консультацій) фірми, компанії, промислово-фінансові групи, кластери та інші. Інноваційний процес здійснюють на державному і міждержавному рівнях, у регіональних і галузевих сферах, місцевих формуваннях, безпосередньо на підприємствах. Всі учасники мають свої цілі і формують організаційні структури для їх досягнення. Інноваційна діяльність великих і малих підприємств відрізняється, що зумовлено різною стратегією їхньої діяльності. Відповідно організаційні форми інноваційної діяльності мають широкі межі: від бізнес-інкубаторів, які допомагають реалізувати підприємницькі проекти на початковій стадії існування фірми, до стратегічних альянсів, покликаних реалізувати складні інноваційні проекти, в тому числі міжнародного рівня.

Формування механізму ринкових відносин в інноваційній сфері передбачає існування різних організаційно-правових форм управління, які відрізняються масштабами інноваційної діяльності та її змістом. Управління розвитком інноваційного потенціалу малих підприємств є основою забезпечення належного рівня конкурентоспроможності, тому кожен ринковий суб'єкт зацікавлений у нарощуванні та використанні наявного інноваційного

потенціалу, використовує в практиці господарювання різні організаційно-правові форми.

Найбільш ефективною та особливою формою організації інноваційної діяльності є малі інноваційні підприємства. Мале інноваційне підприємство є ефективним інструментом постійного оновлення всіх елементів виробничих процесів, забезпечення високої конкурентоспроможності продукції, робіт і послуг. Малі інноваційні підприємства можуть мати різні організаційні форми, вибір яких залежить від характеру, масштабів, науково-технологічних напрямів та інших особливостей здійснюваної інноваційної діяльності. Незалежно від обраної організаційно-правової форми підприємство може мати статус малого та інноваційного за наявності таких характерних ознак: розробка і просування на ринки нових продуктів і передових технологій; висока частка науково-дослідних і конструкторських робіт для створення нових конкурентоспроможних продуктів і послуг; масштабний вплив інновацій, нових виробів і передових технологій у дохід малих фірм; висока частка інвестицій у науково-дослідний сектор і пов'язане з ним оновлення виробництва; значна частка наукових та інженерно-технічних робітників у загальній кількості персоналу малих підприємств; значна частка наукового, лабораторного і випробувального обладнання в основних засобах цих фірм, високий рівень ризику, пов'язаного зі здійсненням інноваційних проектів.

Серед основних переваг малих форм інноваційної діяльності можна виділити такі: відсутність бюрократизму в розгляді різного роду управлінських питань; готовність до ризику, швидка апробація висунутих оригінальних пропозицій; через обмеженість фінансових коштів мале підприємство зацікавлене у прискореній розробці технічних проектів; коротка тривалість інноваційного циклу; прямі і персональні контакти з партнерами; висока мотивація праці; низький рівень непрямих витрат; малі підприємства не вимагають значних інвестицій і залучення суттєвих матеріальних, трудових та енергетичних ресурсів.

Але слід зазначити, що разом з перерахованими перевагами існує і достатня кількість недоліків, пов'язаних з можливостями здійснення інновацій, а саме: низький професійний рівень менеджменту; незначні можливості зовнішнього фінансування, у тому числі кредитування; обмежені можливості диверсифікації виробничого профілю; високий рівень ризику в підприємницькій діяльності, незначний рівень поділу праці і спеціалізації робочих місць; обмежені можливості задоволення масштабного попиту; персоналізована відповідальність за фінансові результати.

Специфіка інноваційної діяльності зумовлює об'єктивну необхідність виникнення нових організаційних форм її здійснення. В умовах організаційних структур великих підприємств значний ризик отримання негативного результату наукових досліджень робить цей вид діяльності неефективним, так як великий ризик має компенсуватися високою мотивацією праці що можливо лише у тих організаційних структурах, де рівень доходів інноваторів безпосередньо залежить від доходу підприємства. Саме на малих інноваційних підприємствах, для яких характерний незначний рівень накладних витрат на управління, досягається зазначена залежність. Для підвищення конкурентоспроможності малого інноваційного підприємства необхідно також динамічно корегувати напрями досліджень з урахуванням новітніх науково-технічних досягнень та змін попиту. Малі підприємства запроваджують переважно інновації, які не потребують значних інвестицій і залучення великих за обсягом матеріальних, трудових та енергетичних ресурсів. Використання в практиці малими промисловими підприємствами механізму розвитку інноваційного потенціалу надає можливість чітко формувати гнучкі цілі та стратегії розвитку малих промислових підприємств на основі обраної моделі розвитку інноваційного потенціалу.